

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Petrákové a soudců Mgr. Pavla Riedlbaucha a Mgr. Kateřiny Sedlákové ve věci

žalobkyně:

██████████ V ██████████ P ██████████ narozená dne ██████████
bytem ██████████
zastoupená advokátem JUDr. Tomášem Sokolem
sídlem Sokolská 1788/60, 120 00 Praha 2

proti

žalované:

Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti, IČO: 00025429
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2

o zaplacení 8 937 613 Kč, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. března 2023, č. j. 26 C 160/2022-62

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé (ad II) co do částky 43 725 Kč potvrzuje a co do částky 30 525 Kč **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 30 525 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku.

II. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé (ad II) co do částky 8 513 915 Kč a ve výroku o náhradě nákladů řízení (ad III) **zrušuje** a věc se v tomto rozsahu vrací soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně zastavil řízení co do částky 349 448 Kč (výrok I), žalobu, již se žalobkyně domáhala zaplacení částky 8 588 165 Kč zamítl (výrok II) a uložil žalobkyni do tří dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 1 500 Kč (výrok III).
2. Rozhodl v řízení, v němž se žalobkyně domáhala zaplacení celkové částky 8 937 613 Kč jakožto náhrady škody a nemajetkové újmy, které žalobkyni vznikly v trestním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. [REDAKCE]. Žalobkyně požadovala 363 363 Kč jako náhradu nákladů obhajoby, žalovaná na tento nárok v průběhu řízení uhradila žalobkyni částku 349 448 Kč, co do této částky žalobkyně vzala žalobu zpět (pročež soud I. stupně řízení co do této částky zastavil) s tím, že nadále trvala na uhrazení 13 915 Kč. Žalobkyně dále požadovala 8 500 000 Kč jakožto zadostiučinění za její nezákonné trestní stíhání, když přiměřené zadostiučinění představuje 10 000 000 Kč, od nichž odečetla 1 500 000 Kč vyplacených žalovanou v rámci předběžného projednání nároku. Konečně žalobkyně požadovala 74 250 Kč jakožto zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení (trestního stíhání), když přiměřené zadostiučinění představuje 198 000 Kč, od nichž odečetla 123 750 Kč vyplacených žalovanou v rámci předběžného projednání nároku.
3. Žalovaná s nárokem žalobkyně nesouhlasila z důvodu, že v rámci předběžného projednání nároku již přiznanou a vyplacenou částku 1 623 750 Kč považuje za dostatečnou náhradu nemajetkové újmy, která byla žalobkyni trestním stíháním a jeho délkou způsobena, na obhajněm pak žalobkyni v průběhu řízení (z důvodu, že až v průběhu řízení žalobkyně doložila, že obhajně uhradila) zaplatila 349 448 Kč, tj. o Kč 13 915 méně, než žalobkyně požadovala, neboť některé (žalovanou označené) úkony právní služby honorovala poloviční odměnou a některé (jí označené) úkony nehonorovala vůbec, neboť se nejednalo o úkony právní služby.
4. Soud I. stupně po provedeném dokazování a po citaci označených ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), upravujících instituty náhrady škody, zadostiučinění za nemajetkovou újmu, nezákonného rozhodnutí a nesprávného úředního postupu, a ustanovení zákona č. 40/1964, občanského zákoníku, upravujícího institut náhrady škody, když tuto úpravu aplikoval, neboť byla účinná v době, kdy bylo předmětné trestní stíhání zahájeno, zjevně dospěl k tomu, že závěru, že je dán jak odpovědnostní titul spočívající v nezákonném rozhodnutí, jímž bylo vzhledem k tomu, že žalobkyně byla zproštěna obžaloby usnesení o zahájení jejího trestního stíhání, tak i odpovědnostní titul spočívající v nepřiměřené délce řízení (trestního stíhání žalobkyně).
5. Co se týká nároku žalobkyně na náhradu škody (majetkové újmy) spočívající v obhajněm, soud I. stupně poté, co uvedl, že vycházel podle §§ 7 bod 5, 10 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, z odměny 2 300 Kč za úkon a podle jeho § 13 (zjevně odst. 4 – poznámka odvolacího soudu) z částky 300 Kč odpovídající režijnímu paušálu, vyjmenoval úkony, které žalovaná neuhradila, či je uhradila v poloviční výši (blíže bod 10 odůvodnění rozsudku) a uzavřel, že se ztotožnil s výpočtem a úhradou, kterou provedla žalovaná stran tohoto nároku, pročež žalobkyni nepřiznal další částku 13 915 Kč a v této části žalobu zamítl.
6. Co se týká nároku žalobkyně na poskytnutí zadostiučinění z titulu nepřiměřené délky řízení soud I. stupně vymezil dobu, po kterou trestní stíhání ve vztahu k žalobkyni běželo, a to daty 18. 7. 2012 a 13. 10. 2021, tj. cca 9 let a 3 měsíce, přičemž hodnotil kritéria stanovená v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., se závěrem, že celková délka řízení byla nepřiměřená a je

na místě přiznání zadostiučinění v penězích. Při stanovení adekvátní peněžní částky vycházel z roční sazby 15 000 Kč za rok řízení s polovičním krácením za první dva roky řízení, přičemž výslednou základní částku zadostiučinění 123 750 Kč snížil o 20 % z důvodu složitosti věci (blíže bod 11 odůvodnění rozsudku), zvýšil o 10 % z důvodu postupu orgánů veřejné moci (soudem I. stupně vymezený průtah v období od 14. 12. 2015 do 16. 5. 2017) a zvýšil o 10 % z důvodu vyššího významu řízení pro žalobkyni, přičemž uvedl, že k většímu navýšení nepřistoupil, neboť délka řízení byla zohledněna i při odškodnění samotného trestního stíhání. Ve výsledku tak nedošlo k modifikaci základní částky zadostiučinění 123 750 Kč, a jelikož tuto částku žalovaná v rámci předběžného projednání nároku žalobkyni vyplatila, soud I. stupně žalobu o zaplacení další požadované částky 74 250 Kč zamítl.

7. Co se týká nároku žalobkyně na poskytnutí zadostiučinění z titulu jejího trestního stíhání, soud I. stupně si byl zjevně dobře vědom, že pro posouzení vzniku újmy žalobkyně, pro stanovení adekvátní formy zadostiučinění a určení odpovídající výše peněžního zadostiučinění, je nutno hodnotit povahu trestní věci, délku trestního řízení (trestního stíhání) a následky způsobené v osobnostní sféře žalobkyně. V této souvislosti uvedl (blíže bod 13 odůvodnění rozsudku), že trestní stíhání bylo vykonstruováno, jak dovedl trestní odvolací soud, žalobkyni hrozil vysoký trest odnětí svobody, žalobkyně se snažila dokázat svou nevinu, pročez byla nařčena z porušení práva na ochranu osobních údajů, délka trestního stíhání byla neúměrně dlouhá, trestní věc žalobkyně byla rozsáhle medializována, žalobkyně byla společensky dehonestována, žalobkyně měla v důsledku trestního stíhání zdravotní problémy v podobě nespavosti, třesu, poruchy příjmu potravy, depresí, vyhlídky na zlepšení zdravotního stavu jsou vyloučené, došlo ke zhoršení jejich sociálních vazeb, když se začala stranit lidí, opustila společenský život, v němž byla předtím velmi angažována, trestní stíhání mělo vliv na její profesní život, když byla politickou a veřejně činnou osobou, došlo k poškození dobré pověsti žalobkyně, která v minulosti nikdy nebyla trestně stíhána. Soud I. stupně uzavřel, že nezákonné trestní stíhání způsobilo žalobkyni újmu spočívající v zásahu do její psychické sféry (zdravotní potíže), profesní sféry a soukromého života. Soud I. stupně uvedl, že za adekvátní zadostiučinění za tuto újmu považuje částku 1 500 000 Kč, když v této částce zohlednil samotné trestní stíhání (1 000 000 Kč), dobu jeho trvání (200 000 Kč) a poškození zdraví žalobkyně (300 000 Kč), přičemž tuto výši zadostiučinění porovnal s odškodněním, které bylo poškozeným přiznáno podle soudu I. stupně v obdobných případech (blíže bod 14 a 15 odůvodnění rozsudku). Jelikož žalovaná částku 1 500 000 Kč v rámci předběžného projednání nároku žalobkyni vyplatila, soud I. stupně žalobu o zaplacení další požadované částky 8 500 000 Kč zamítl.
8. O náhradě nákladů řízení účastnic soud I. stupně rozhodl podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) za užití § 146 odst. 2 (zjevně věty první – poznámka odvolacího soudu) o. s. ř. a přiznal zcela úspěšně žalované plnou náhradu nákladů řízení (blíže bod 18 odůvodnění rozsudku).
9. Rozsudek soudu I. stupně, a to jeho zamítavý výrok II o věci samé a výrok III o náhradě nákladů řízení, napadla žalobkyně včasným a přípustným odvoláním. Žalobkyně namítla, že soudem I. stupně dovozené zadostiučinění v penězích za samotné trestní stíhání je nepřiměřeně nízké, v této souvislosti poukázala na zásadní dopady trestního stíhání na její pověst, osobní život, zdraví, pracovní a politickou kariéru, uplatnění ve společenském životě. Žalobkyně připomněla, že v tomto směru opakovaně argumentovala, žalovaná i soud I. stupně s její argumentací nepolemizovali, nicméně soud I. stupně následně nevyvodil z této argumentace žalobkyně logické důsledky a za dostatečnou částku, mající představovat náhradu nemajetkové újmy žalobkyni způsobené, uznal částku řádově nižší, než sama žalobkyně požadovala, přičemž tato částka koresponduje s částkou vypočtenou žalovanou způsobem porovnávání případu žalobkyně s údajně srovnatelnými případy. Tento způsob je však pro případ žalobkyně, jenž byl výjimečný,

neaplikovatelný, což uznala i žalovaná. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že její žalobě vyhovějí.

10. V doplnění svého odvolání žalobkyně stran svého nároku na poskytnutí zadostiučinění za samotné trestní stíhání v další částce 8 500 000 Kč uvedla, že soud I. stupně rezignoval na individuální posouzení jejího případu, jenž je unikátní, obtížně srovnatelný, kdy tak nelze po žalobkyni požadovat, aby srovnatelné případy předložila, když tyto prakticky není možné nalézt, a není tak možné na nich založit rozhodnutí o adekvátní výši náhrady, a namítla, že ani žalovaná a ani soud I. stupně nepředložily skutečně srovnatelné případy s případem jejím. Žalobkyně zopakovala svou argumentaci užitou již v řízení před soudem I. stupně stran svého dosavadního života, stran dopadů trestního stíhání na něj a způsobených změn v něm, stran předmětu trestního stíhání a hrozby trestu odnětí svobody, stran medializace trestní věci, stran verbálních výpadů policejních orgánů ve vztahu k její osobě. Žalobkyně dále uvedla, že soud I. stupně sice akceptoval popis trestního stíhání předložený žalobkyní s tím, že si je vědom všech zásadních okolností, které by měly být zváženy při rozhodnutí o adekvátní výši náhrady, nicméně tyto okolnosti následně ve svém rozhodnutí nijak nezohlednil, opět postupoval způsobem, kdy mechanicky poukázal na některá jiná, údajně srovnatelná rozhodnutí, aniž by toto srovnání jakkoliv dále rozvinul, jednotlivé aspekty nezkoumal, obdobnost případů nehodnotil, respektive nevysvětlil, jeho úvahy stran přiměřené výše odškodnění tak nejsou náležitě odůvodněné.
11. Stran svého nároku na doplacení obhajného ve výši 13 915 Kč žalobkyně vyslovila nesouhlas s hodnocením ze strany soudu I. stupně, přičemž vyslovila přesvědčení o tom, že všechny úkony, za něž náhradu požaduje, byly řádně provedeny a jedná se o složité a náležitě odůvodněné úkony, za které by žalobkyni měla být přiznána náhrada v jí požadované výši. Výslovně zmínila dva úkony právní služby, kdy alespoň za ně by jí měla být náhrada poskytnuta v plné výši.
12. Stran svého nároku na doplacení zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení ve výši 74 250 Kč připomněla, že její trestní stíhání trvalo 9 let, přičemž za každý rok trestního stíhání požadovala částku 22 000 Kč, a to i s ohledem na vysokou míru inflace, která v posledních letech v České republice panuje. Žalobkyně stvrdila, že je jí známo stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 206/2010 (ze dne 13. 4. 2011 – poznámka odvolacího soudu), dle kterého je náhrada za nepřiměřeně dlouhé řízení přiznávána v rozpětí 15 000 Kč až 20 000 Kč, nicméně jak už v řízení uváděla, nepředstavuje takto určené rozpětí žádnou pevně danou a nepřekonatelnou hranici, jedná se pouze o orientační rozpětí, nalézací soudy jsou povinny zvážit individuální okolnosti každého případu a náhradu stanovit vzhledem k těmto okolnostem a pokud je to důvodné, horní hranici mohou i překročit, přičemž zohlednit je nutno i skutečnost, že uvedené stanovisko bylo vydáno v roce 2011, tedy již před relativně dlouhou dobou, a navíc v době, kdy byla inflace nesrovnatelně nižší, a nebylo jí tak třeba zohledňovat. Žalobkyně konečně namítla, že soud I. stupně jejímu nároku nevyhověl, aniž by své rozhodnutí náležitě odůvodnil.
13. Žalovaná se k odvolání žalobkyně nevyjádřila.
14. Odvolací soud, aniž se souhlasem obou stran za tím účelem nařídil jednání podle § 214 odst. 3 o. s. ř., přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně je zčásti důvodné.
15. Odvolací soud uvádí, že rozsudek soudu I. stupně je stran nároku na poskytnutí zadostiučinění z titulu nepřiměřené délky řízení v zásadě věcně správný, když soud I. stupně učinil dostatečná skutková zjištění nutná pro posouzení tohoto nároku a věc správně posoudil podle přílehavých ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., nicméně odvolací soud se se soudem I. stupně neshodl na

užití roční sazby zadostiučinění vedoucí ke stanovení základní částky a rovněž se s ním ne zcela shodl na její procentuální modifikaci.

16. Stran nároku na poskytnutí zadostiučinění z titulu nezákonného trestního stíhání je rozsudek soudu I. stupně nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů a stran nároku na náhradu majetkové újmy (obhajného) došlo v řízení k vadě, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.
17. K žalobkyní požadovanému zadostiučinění v penězích z titulu nepřiměřené délky řízení odvolací soud předně uvádí, že odpovědnostním titulem není nepřiměřená délka trestního řízení, ale trestního stíhání vymezeného usnesením o jeho zahájení, resp. jeho doručením žalobkyni, a jeho definitivním ukončením konečným rozhodnutím (odvolacího) soudu. Doba trestního stíhání je tak vymezena daty 18. 7. 2012 a 13. 10. 2021, trvalo cca 9 let a 3 měsíce. Soud I. stupně při posouzení toho, zda došlo k nesprávnému úřednímu postupu a při stanovení adekvátní formy zadostiučinění správně přistoupil k hodnocení jednotlivých kritérií stanovených v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., přičemž na základě jejich hodnocení správně uzavřel, že celková doba řízení nebyla přiměřená, a odvolací soud se s ním shodl i na závěru, že je namístě přiznat žalobkyni zadostiučinění ve formě peněžní, když v žádném případě nelze dospět k závěru o bagatelním významu řízení pro žalobkyni.
18. V dané věci tak došlo k porušení práva žalobkyně na projednání věci v přiměřené lhůtě, neboť délka řízení není vzhledem k okolnostem případu, jak byly popsány soudem I. stupně (v tomto směru odvolací soud odkazuje na průběh posuzovaného řízení soudem I. stupně zjištěný), již přiměřená. Došlo tak k nesprávnému úřednímu postupu, a žalobkyni tudíž vznikla nemajetková újma (jde o vyvratitelnou právní domněnku, porušení práva na přiměřeně dlouhé řízení je bez dalšího spojeno se vznikem nemajetkové újmy na straně žalobkyně).
19. Ze skutkových zjištění soudu I. stupně vyplývá, že řízení bylo po skutkové, hmotněprávní a procesní stránce složité (předmět řízení, rozsáhlé dokazování, druhy důkazů, řada dožadání do ciziny, procesní rozhodnutí) a že věc byla projednávána ve stadiu přípravného řízení a ve stadiu řízení před soudem, přičemž v něm byla projednávána na dvou stupních soudní soustavy. Ze skutkových zjištění soudu I. stupně nevyplývá, že by se žalobkyně na délce řízení svým chováním negativně podílela, naopak z nich vyplývá, že v řízení projevovala aktivitu směrem k tomu, aby věc byla urychlena. Odvolacím soudem byl shledán nedostatek v postupu orgánů veřejné moci v podobě nečinnosti (průtahů), vymezených daty 27. 2. 2015 a 14. 12. 2015 (cca 9 měsíců), 14. 12. 2015 a 5. 11. 2016 (cca 10 měsíců), 10. 12. 2019 a 10. 6. 2020 (6 měsíců), nebyl však shledán nedostatek v postupu orgánů veřejné moci v podobě rušení rozhodnutí z důvodu nepřezkoumatelnosti, procesních vad či nerespektování závazného právního názoru. Význam řízení pro žalobkyni byl, vzhledem k tomu, že se jednalo o řízení trestní, sice typově zvýšen, nadto žalobkyně tvrdila i zvýšený individuální význam, tento je (bude) však zohledňován při posouzení jejího nároku na poskytnutí zadostiučinění z titulu vlastního trestního stíhání, a nelze k němu jakožto zvýšenému přihlížet při posouzení jejího nároku na poskytnutí zadostiučinění z titulu nepřiměřené délky trestního stíhání, neboť v opačném případě by šlo o nepřipustnou duplicitu.
20. Odvolací soud na základě kritérií stanovených § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., shledává přiměřeným odškodnit nemajetkovou újmu žalobkyně, vzniklou porušením jejího práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, částkou odvozenou od základní částky 140 250 Kč vypočtené dle „rovnice“: 136 000 Kč za 9 let řízení (odvolací soud zastal názor, že je na místě stanovit roční sazbu 17 000 Kč, tedy vyšší, než základní roční sazbu zadostiučinění, když doba posuzovaného řízení byla výraznější, ne však natolik extrémní a odůvodňující ještě vyšší roční sazbu

zadostiučinění, za první dva roky řízení sníženou o 50 %) a 4 250 Kč za další 3 měsíce řízení. Odvolací soud neshledal důvod modifikovat základní částku pro víceinstančnost řízení (jakožto možné samostatné kritérium), shledal důvod k jejímu snížení o 20 % z důvodu vyšší složitosti řízení, naopak shledal důvod k jejímu zvýšení o 10 % z důvodu aktivity žalobkyně a k jejímu zvýšení o 20 % z důvodu postupu orgánů veřejné moci (opakovaná nečinnost a její délka v souhrnu převyšující 2 roky). Odvolací soud tak shledal důvod ke zvýšení vypočtené základní částky zadostiučinění o částku 14 025 Kč odpovídající 10 %, protože shledává přiměřeným odškodněním žalobkyni vzniklé nemajetkové újmy částku 154 275 Kč, tedy o částku 30 525 Kč vyšší, než žalovaná vyplatila (123 750 Kč).

21. Z uvedeného důvodu odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé co do částky 43 725 Kč podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil a co do částky 30 525 Kč podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 30 525 Kč.
22. Lhůtu k plnění odvolací soud stanovil v souladu s § 160 odst. 1 část věty za středníkem o. s. ř., když odvolacímu soudu je z jeho činnosti známo, že uvedená lhůta odpovídá technickoorganizačním podmínkám čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu, jimiž se žalovaná jako organizační složka státu řídí, přičemž o poskytnutí delší lhůty k plnění žalovaná (ve svém vyjádření k podané žalobě) požádala.
23. Odvolací soud k odvolací námitce žalobkyně, že při stanovení roční sazby zadostiučinění nelze postupovat formalisticky a bez dalšího vyjít ze základního rozpětí odškodnění ve výši 15 000 Kč až 20 000 Kč za každý rok řízení, když je nutno reflektovat změnu okolností danou samotným plynutím času (žalobkyně požadovala částku 22 000 Kč s ohledem na vysokou míru inflace, která v posledních letech v České republice panuje, přičemž argumentovala i tím, že předmětné stanovisko dovolacího soudu bylo vydáno v roce 2011, tedy již před relativně dlouhou dobou, a v době, kdy byla inflace nesrovnatelně nižší a nebylo ji tak třeba zohledňovat), uvádí, že ji neshledal důvodnou. V této souvislosti lze citovat z odůvodnění aktuálního rozhodnutí dovolacího soudu, a to usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. 30 Cdo 432/2023, v němž uvedl, že „Ve vztahu k otázce valorizace částek vyčíslených ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, Cpjn 206/2010, uveřejněného pod číslem 58/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Stanovisko“, kterou žalobce odůvodňuje poukazem na podstatnou změnu životní úrovně společnosti, inflaci i požadavek přiměřenosti zadostiučinění, není podané dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné, neboť při řešení této otázky se odvolací soud od ustálené judikatury dovolacího soudu neodchýlil. K možnosti překonání závěrů přijatých ve Stanovisku s ohledem na ekonomický růst, se Nejvyšší soud záporně vyjádřil v usnesení ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 30 Cdo 3171/2018, kde zopakoval, že při stanovení finančního zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení je třeba přiznat zadostiučinění odpovídající konkrétním okolnostem případu a závažnosti vzniklé újmy, a naopak se vyvarovat mechanické aplikaci práva s touhou po dosažení matematicky přesného výsledku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 4539/2011) a že na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv ani znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kursu měny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1964/2012, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2989/2011, ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3331/2012, a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 30 Cdo 5760/2017). Obdobně se Nejvyšší soud vyjádřil k otázce vlivu změny životní úrovně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1153/2019). Kromě toho z části VI. Stanoviska vyplývá, že základní částka 15 000 Kč až 20 000 Kč za první dva a dále za každý následující rok trvání nepřiměřeně dlouho vedeného řízení je obecně nastavena výrazně výše než

45 % toho, co za porušení předmětného práva přiznává ve věcech proti České republice Evropský soud pro lidská práva (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 384/2012, nebo rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. 3. 2006, věc Apicella proti Itálii, stížnost č. 64890/01, odst. 72). Nejvyšší soud i proto nenachází důvod, pro který by bylo namíste tuto právní otázku posuzovat nadále jinak. Konečně i Ústavní soud považuje v současné době vymezenou částku za jeden rok průtahů ve výši 15 000 Kč až 20 000 Kč za přiměřenou a odpovídající životní úrovni (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. III. ÚS 1303/21, na něž dovolatel poukazyval poněkud nepřiléhavým způsobem, jakož i tam označenou prejudikaturu)⁴⁴.

24. K žalobkyní požadovanému zadostiučinění v penězích z titulu samotného trestního stíhání, resp. usnesení o jeho zahájení, odvolací soud předně uvádí, že odpovědnostním titulem je nezákonné rozhodnutí, jímž je usnesení o zahájení trestního stíhání žalobkyně za situace, kdy byla obžaloby zproštěna. Odvolací soud dále uvádí, že je zjevné, že judikatorně nastavená kritéria po posouzení adekvátní formy a výše případného zadostiučinění v penězích byla soudu I. stupně známa, přičemž tato kritéria a úvahy nad nimi rozvedl, nicméně neuvedl, zda žalobkyně uváděla okolnosti, za nichž k nemajetkové újmě došlo či nikoliv, pokud ano, tak se jimi nezabýval. Odvolací soud však zejména zdůrazňuje, že při posouzení adekvátní formy a případné výše zadostiučinění v penězích z titulu nezákonného trestního stíhání, k němuž vzhledem k výsledku řízení u žalobkyně skutečně došlo, soud I. stupně neprovedl dostatečné srovnání s co nejvíce obdobnými případy jiných poškozených, když z odůvodnění rozsudku soudu I. stupně sice vyplývá, že soud I. stupně uvažoval s třemi případy jiných poškozených, nicméně dostatečně tyto případy nepopsal (u některých co bylo předmětem, resp. pro jakou činnost byli poškození stíháni, u některého zase jako dlouho trestní stíhání trvalo, nerozvedl podrobně jednotlivé zásahy) a dostatečně nehodnotil, v jakých znacích jsou s případem žalobkyně obdobné a v jakých odlišné. Jako stěžejní pochybení odvolací soud zejména shledává to, že tyto případy soud I. stupně ani při jednom ze dvou jednáních ve věci konaných, účastníkům nepředestřel a nedal jim možnost se k nim vyjádřit a žalobkyni nevyzval k tomu, aby i ona sama obdobné případy jiných poškozených ke srovnání nabídla, když se jedná zejména o její povinnost, pokud chce být se svým požadavkem na poskytnutí zadostiučinění v jí požadované částce (co nejvíce) úspěšná. Jakkoliv odvolací soud postřehl, že žalobkyně soustavně argumentuje jedinečností svého případu, jenž tak dle ní nesnese adekvátního srovnání, nezabývá jí tato argumentace povinností obdobné případy nabídnout. Dále z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že soud I. stupně se nijak nevyrovnal s žalovanou provedenou komparací s obdobnými případy (strana 8 až 10 vyjádření k žalobě). Za shora popsané situace tak odvolací soud nemůže, než rozsudek soudu I. stupně ve vztahu k nároku na poskytnutí zadostiučinění z titulu nezákonného trestního stíhání hodnotit jako nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.
25. Na soudu I. stupně bude, aby v následné fázi řízení opětovně posoudil požadavek žalobkyně na poskytnutí zadostiučinění v penězích z titulu trestního stíhání, podrobně zhodnotil judikatorně daná typická kritéria po posouzení adekvátní formy a výše případného zadostiučinění v penězích, přičemž se u povahy trestní věci bude zabývat nejen hrozbou trestu, ale popřípadě i možnou hrozbou finanční náhrady. V této souvislosti se bude zabývat i následky v osobnostní sféře žalobkyně, zhodnotí, zda, případně které žalobkyní tvrzené následky jsou vzhledem k obsahu vyjádření žalované k žalobě mezi účastnicemi nesporné, v případě nikoliv nesporných, pokud bude mít za to, že žalobkyně neprokazuje následky ve své osobnostní sféře dostatečným způsobem, vyzve žalobkyni postupem dle § 118a odst. 3 o. s. ř. s poučením o následcích nesplnění výzvy, případně, pokud by měl soud I. stupně za to, že i tvrzení žalobkyně o následcích jejího trestního stíhání v její osobnostní sféře nejsou dostatečná, vyzve žalobkyni postupem dle § 118a odst. 1, odst. 3 o. s. ř. s poučením o následcích nesplnění výzvy. Soud I. stupně rovněž neopomene zabývat se případnými okolnostmi, za nichž k nemajetkové újmě došlo, tedy

okolnostmi při zahájení trestního stíhání žalobkyně /pokud takové okolnosti žalobkyně tvrdí; odvolací soud v této souvislosti poukazuje na to, že žalobkyně tvrdila, že se v jejím případě jednalo o zcela bezdůvodné trestní stíhání, v odvolání však již nastiňuje excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení zřejmě jak při zahájení trestního stíhání, tak i v jeho průběhu /a rovněž se bude zabývat tím, zda medializaci trestní věci žalobkyně lze či nelze klást k tíži žalované, přičemž i v této souvislosti zhodnotí žalobkyní zřejmě namítané excesivní jednání úředních osob (pokud bude mít soud I. stupně za to, že je nedostatečně konkrétně tvrzeno či prokazováno, přistoupí i v tomto směru k výzvě podle § 118a odst. 1, odst. 3 o. s. ř.). Soud I. stupně také pro posouzení adekvátní formy a případné výše zadostiučinění v penězích z titulu nezákonného trestního stíhání provede srovnání s co nejvíce obdobnými případy jiných poškozených, přičemž dá účastnicím prostor, aby se k takovému srovnání vyjádřily, vyzve žalobkyni, aby sama srovnávací materiál nabídla, bude se jím a žalovanou již nabídnutým srovnávacím materiálem zabývat, přičemž toto srovnání podrobně uvede i v odůvodnění nového rozhodnutí. Soud I. stupně rovněž neopomene skutečnost, že žalobkyně požadovala za nezákonné trestní stíhání jeden nárok na poskytnutí zadostiučinění, nepožadovala náhradu újmy na zdraví, jak výslovně ve své žalobě uvedla, či duplicitně nahradit újmu korelující době trvání trestního stíhání (žalobkyně požadovala samostatný nárok na poskytnutí zadostiučinění z titulu nepřiměřené délky řízení, resp. trestního stíhání).

26. Odvolacímu soudu proto, z důvodů výše uvedených, nezbylo, než napadený rozsudek soudu I. stupně stran žalobního požadavku na poskytnutí zadostiučinění v penězích z titulu trestního stíhání zrušit z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů /§ 219a odst. 1 písm. b) o. s. ř./, a věc podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení.
27. V dalším řízení tak soud I. stupně, vázán shora vyloženým právním názorem odvolacího soudu (§ 226 odst. 1 o. s. ř.), opět nárok žalobkyně co požadovaného zadostiučinění v penězích z titulu trestního stíhání posoudí, a to ve světle nutných skutkových zjištění a podrobných úvah ohledně jednotlivých kritérií rozhodných pro stanovení formy a výše zadostiučinění, a zpřístupní účastnicím i svou úvahu o (případně) vyšší peněžního zadostiučinění, a to i při srovnání obdobných případů jiných poškozených.
28. K žalobkyní požadované náhradě majetkové újmy (obhajného) odvolací soud uvádí, že žalobkyně nenabídla žádná tvrzení o tom, z jakých položek se jí v žalobě požadovaná částka 363 363 Kč skládá, kdy tak zjevně neučinila na základě předběžného projednávání nároku žalovanou, která byla připravena tento nárok doprojednat poté, co žalobkyně doloží vznik újmy. Žalovaná poté, co k požadovanému doložení takové skutečnosti žalobkyní došlo, skutečně přistoupila k úhradě částky 349 448 Kč, přičemž v doplňujícím vyjádření zopakovala, jaké úkony právní služby neuhradila. Žalobkyně pak v doplňujícím podání uvedla, že není schopna seznat, jak přesně se výhrady žalované promítly do výsledné žalovanou nehrzené částky.
29. Pokud tedy žalobkyně žádá (bude nadále žádat) ve vztahu k žalovanou na obhajném plněné částce 349 448 Kč nijak vysokou částku 13 915 Kč, aniž sama nejprve uvedla, z jakých komponent se jí původně požadovaná částka 363 363 Kč skládala a v důsledku toho neuvádí, co žalovanou neuhrazená částka 13 915 Kč představuje, nelze než žalobu stran nároku na náhradu majetkové újmy shledat vadnou. Pokud žalobkyně identifikuje, z čeho se původně požadovaná částka 363 363 Kč skládala, pak je teprve na žalované, aby jasně specifikovala, jakou část nároku žalobkyně stran jí požadovaného obhajného (odměna za jaké úkony, jaké náhrady, případně i daň z přidané hodnoty) uhradila, a teprve poté bude zřejmé, co neuhrazená částka představuje a bude lze posoudit důvodnost neuhrazené části tvrzeného nároku.

30. Soud I. stupně se nepokusil postupem dle § 43 odst. 1 o. s. ř. vadu žaloby stran požadovaného nároku na náhradu majetkové újmy (obhajného) odstranit, a řízení je tak postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.
31. Odvolacímu soudu proto nezbylo, než napadený rozsudek soudu I. stupně stran požadovaného nároku na náhradu majetkové újmy (obhajného) zrušit podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. z důvodu vady, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a věc podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení.
32. V dalším řízení tak soud I. stupně, vázán shora vyloženým právním názorem odvolacího soudu (§ 226 odst. 1 o. s. ř.), odstraní uvedenou vadu žaloby postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř., v případě jejího neodstranění (dle reakce žalobkyně) přistoupí k odmítnutí žaloby podle § 43 odst. 2 o. s. ř. stran uvedeného (zbytku) nároku, v případě odstranění vady žaloby posoudí tento nárok z hlediska jeho účelnosti a podřaditelnosti pod vyhlášku č. 177/1996 Sb., advokátní tarif.
33. Závěrem odvolací soud uvádí, že v dalším řízení soud I. stupně důkazy v řízení (případně) dále provedené zhodnotí postupem podle § 132 o. s. ř. s přihlédnutím k vyjádření účastnic k těmto důkazům, k němuž jim dá prostor. Na podkladě provedeného dokazování zjištěný skutkový základ věci soud I. stupně podrobí přesvědčivé právní kvalifikaci, a to s odkazem či citací na věc přílehlavých ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., která poté vyústí v nové rozhodnutí. Zároveň soud I. stupně ani neopomene vypořádat se s argumentací účastnic předloženou v průběhu celého řízení. V konečném rozhodnutí soud I. stupně také znovu rozhodne o nákladech řízení včetně nákladů řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).
34. Rozsudek soudu I. stupně ve výroku I, v níž bylo řízení co do částky 349 448 Kč zastaveno, nebyl napaden odvoláním, a nabyl tak v této části samostatně právní moci (§ 206 odst. 2 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** dovolání přípustné /§ 238 odst. 1 písm. c), k) o. s. ř./.

Praha 18. října 2023

JUDr. Ludmila Petráková v. r.
předsedkyně senátu